

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 48. broj

30. studenoga 2023.

cijena 250 Ft

Sudionici 28. Foruma hrvatskih manjina s predsjednikom RH Zoranom Milanovićem

FOTO: URED PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE / TOMISLAV BUŠLJETA

3. stranica

Nakovićevo naticanje

11. stranica

Natjecanje „Josip Gujaš Džuretin”

12. stranica

Pomurski jesenski književni dani

14. stranica

Velika hvala

Dan Hrvata priredba je koja uvijek uzdrma cijelu našu hrvatsku zajednicu, posebno u regiji u kojoj se održava. Tako je bilo i u Pomurju ove godine, a vjerujem da je tako bilo i u drugim regijama. Pripreme iziskuju mnoštvo aktivnosti mnogih ljudi kako bi priredba bila na razini kakvu simbolizira to događanje.

Nekad su priredbe bile pod pokroviteljstvom predsjednika naše države odnosno matične nam domovine, a dogodilo se i to da su predsjednici obiju zemalja nazočili događanju. Sama činjenica o njihovom pokroviteljstvu, a da ne govorimo o njihovoj nazočnosti, još je više podigla osjećaj uzvišenosti, osjećaj zajedništva svih Hrvata po svijetu. Naime Dan Hrvata dan je s kojim hrvatska zajednica u Mađarskoj slavi samu sebe, slavi višestoljetnu opstojnost na prostoru gdje živi. Posebna je čast kad to smatraju važnim i u najvišim krugovima. Bez obzira na to što se Dan Hrvata više ne organizira pod pokroviteljstvom predsjednika dviju država, on je svake godine organiziran na najvišoj razini jer su tog dana oči uperene u hrvatsku zajednicu.

Naravno, Hrvati žele pokazati svoju najbolju stranu, svoju bogatu baštinu, koju možda s mnogo napora njeguju. U tome poslu posebno treba istaknuti volontere, koji sa srcem i dušom žive za svoju zajednicu. Takvih u Pomurju ima vrlo mnogo jer postoji samo jedna hrvatska državna ustanova koja djeluje u cilju njegovanja hrvatske kulturne baštine sa svega tri djelatnika. Uspješnosti te lijepe priredbe najviše su doprinijeli članovi raznih kulturnih udruga, tamburaških sastava, učenici i nastavnici hrvatskih osnovnih škola te pojedinci za čije ime javnost možda nikad nije ni čula, ali u svojoj maloj zajednici, možda samo u svojoj obitelji, brižno čuvaju i njeguju tradicijske vrijednosti. Oni možda ni ne slute koliko doprinose očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta, a često im nitko ni ne zahvali jer nisu pred očima drugih, jer se ne znaju istaknuti. Znaju samo tiho raditi na onome što su naslijedili od svojih predaka. Bez njih bi i naša novinarska djelatnost bila mnogo siromašnija.

Zbog svega toga ovaj put VELIKA HVALA svim sudionicima Dana Hrvata, a i svima onima koji u malim zajednicama šire duh zbog kojeg još postoje Hrvati u Mađarskoj.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Ne spavati, ne gubiti vrijeme, ne drijemati – jer upravo je vrijeme dragocjeno. I onda ako smo u krugu bez početka i kraja, krugu vječnosti.”

Zakoračili smo u prosinac. Danas je Sveti Andrija, a za dva dana upaliti ćemo prvu adventsku svijeću. U našem hrvatskom narodu štuje se sveti Andrija, jedan od dvanaestorice apostola i širitelj kršćanstva. Mnogi se naši prijatelji zovu Andrija, Andro, Andraš, Andreas, Andrejaš, Andra, Jandre. Kako piše Đuro Franković, Šokci u Santovu kažu „Andrija zavezanija” jer se od Svetog Andrije do Božića treba umjereno živjeti, bez zabava – koje zaveže sveti Andrija, i tako sve do poklada. Vežu se i običaji uz ovoga svetca mučenika koji pomaže mladim djevojkama da pronađu vjerenika i budućeg muža. Uz djevojke za udaju sveti Andrija štiti i djecu, a neki kažu da i trudnice, stoku i stočare. Prošla su vremena kad se na Andraševu, Andriji-no ili Andrinje živjelo na gore naveden način. Ostala je tek etnografska bilješka. Kao i o Svetoj Barbari, Svetom Nikoli, Svetoj Luciji i ostalim prosinačkim svetcima i blagdanima.

U našem komercijaliziranom i potrošačkom svijetu drže se najjače Sveti Nikola i blagdan Badnjaka i Božića. Ali spomenimo materice i oce kod naših bunjevačkih Hrvata, u prvom redu materice, pa Barbaru u Hrvatskoj Kemlji. Nekad se imalo vremena u dugim zimskim i prosinačkim danima stvarati narodno usmeno blago vezano uz običaje i svetce, blagdane. Naravno, trebalo je biti „daroviti pojedinac”: „Dragi moji skupa spravni, budte posluhnuti pripravnici / Od jedne lipe divice Lucije, božne svetece”.

Ne sjećam se da su moje bake i majka kitle ili palile svijeće na adventskom vijencu. Sjećam se samo žita u posudi s malo kukuruznih zrna na Badnjak sa svijećama koje gore, a mi pušemo sa strahom gledajući na čiju će stranu dim. Otac sve to zalijeva vinom.

Kažu kako su krug (vijenac) i svijeće na krugu simbol vječnosti jer krug nema ni po-

četka ni kraja. Mi smo tek dio toga kruga u svojem hodu. U kršćanstvu se vijenac tumači kao znak Božje vjernosti zadanim obećanjima, ali i kao zemaljski krug. Danas tu na našim stranama nema kuće čiji stol u prosincu ne krasi adventski vijenac, a na Badnjak božićno drvce, kuće u kojoj sveti Nikola ne ostavlja neki poklončić na prozoru, u cipeli... Brzo smo obišli i ovaj krug bez početka i kraja. Nismo se ni okrenuli i već palimo prvu adventsku svijeću, idemo na zornice i polako, kako se prosinac primiče kraju, usporavamo. Ili ubrzavamo? Čini mi se kako ubrzavamo i kako želimo stići sve ono što nismo uspjeli dosad učiniti. Brojne priredbe, programi, crkvena okupljanja, koncerti sve i svuda, sjednice, javne tribine ili saslušanja, nezavršeni poslovi koje ne možemo prenijeti u novu kalendarsku godinu. Sve nekako na „brzu ruku skupljeno u prosincu”, pa i ono što se ne može i ne smije učiniti „na brzu ruku”, jer time i rezultati nisu očekivani.

A tek vrijeme za duševnu inventuru. Tko će nam ga dati ako se sami za njega ne izborimo? Kršćanstvo vidi vrijeme prosinačkog iščekivanja kao vrijeme obraćanja, molitve i dobivanja oprosta. Vrijeme je to u kojem se treba zapitati gdje sam, što sam i kamo vodi moj život. Kaže da treba bdjeti. Ne spavati, ne gubiti vrijeme, ne drijemati – jer upravo je vrijeme dragocjeno. I onda ako smo u krugu bez početka i kraja, krugu vječnosti. Vrijeme treba samo nama koji smo u prolazu, jer nam curi kroz prste kao morski pijesak, jer nam od prosinca do prosinca dani nalikuju kao jaje jajetu, jer smo zaboravili kako smo i mi samo mrlja na vječnom krugu koji se vrti, vrti i vrti... A mi ga ne možemo ni zaustaviti ni sići s njega, a ni ne primjećujemo kako se vrti. A zakoračili smo u prosinac 2023. U vrijeme zahvalnosti i nade.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

28. FORUM HRVATSKIH MANJINA U ORGANIZACIJI HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović 17. studenoga primio je predstavnike hrvatskih manjinskih zajednica, odnosno sudionike 28. Foruma hrvatskih manjina u organizaciji Hrvatske matice iseljenika.

Sudionici 26. Foruma hrvatskih manjina s ministrom vanjskih i europskih poslova RH Gordanom Grlićem Radmanom

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Mijo Marić predstavio je predsjedniku Milanoviću Forum kazavši da je to stručni skup koji se ove godine održava na temu „Veze hrvatskih manjinskih zajednica s obrazovnim, kulturnim i znanstvenim ustanovama u RH u desetljeću hrvatskoga članstva u Europskoj uniji“.

Na sastanku su osim ravnatelja Hrvatske matice iseljenika bili i pozvani predstavnici iz Znanstvenog instituta gradišćanskih Hrvata, Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću, Panonskog instituta iz Austrije, Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore te iz Hrvatske zajednice u Trstu. Iz Mađarske su došli pozvani predstavnici Hrvatske državne samouprave (predsjednik HDS-a Ivan Guban), Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (ravnatelj Andrija Handler), izdavačke kuće Croatica (ravnateljica Timea Šakan-Škrilin) te Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ (ravnateljica Janja Živković Mandić). Osim njih bili su i predstavnici Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, rumunjskog Karaševa, iz Zajednice Hrvata u Sjevernoj Makedoniji, Hrvatskog kulturnog saveza Slovačke, Saveza hrvatskih društava u Sloveniji, Hrvatskog kulturnog društva u Mariboru, Zavoda za kulturu vođanskih Hrvata i predstavnica hrvatske manjine iz talijanskog Molisea.

Sudionici su na Forumu propitivali, između ostalog, područja kao što su pozitivne

Predstavnici Hrvata iz Mađarske s predsjednikom RH Zoranom Milanovićem

prakse proizišle iz suradnje hrvatskih manjinskih zajednica s obrazovnim, kulturnim i znanstvenim ustanovama u RH, projekti i programi ostvareni u suradnji s regionalnom i lokalnom samoupravom u RH kao i izazove u ostvarivanju veza s obrazovnim, kulturnim i znanstvenim ustanovama u RH.

Stručni skup pozdravili su izaslanica predsjednika Sabora RH, predsjednica Saborskog odbora za Hrvate izvan RH, izaslanik premijera, ministar vanjskih i europskih poslova RH Gordan Grlić Radman, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH dr. sc. Milan Bošnjak i drugi.

U skladu s temom 28. Foruma hrvatskih manjina usvojeni su sljedeći zaključci:

1. Zauzimamo se za provedbu međunarodnih pravnih obveza glede manjinskih prava.
2. Podupiremo skrb Republike Hrvatske u nastojanjima za potpuniju provedbu ratificiranih sporazuma o zaštiti prava hrvatskih manjina koje je Republika Hrvatska potpisala s njihovim domicilnim državama.
3. Veze Hrvata izvan RH s hrvatskim manjinskim zajednicama u području obrazovnih, kulturnih i znanstvenih ustanova u RH valja ojačati uključivanjem manjinskih zajednica u sve obrazovne, kulturne i znanstvene manifestacije u RH.
4. Predstavnik institucija RH valja uključiti u sve manifestacije hrvatskih manjinskih zajednica s reprezentativnim uzorcima nacionalne kulture.
5. Hrvatske manjinske institucije trebale bi dva puta godišnje napraviti prijedloge potrebnih/potencijalnih suradnji s hrvatskim kulturnim, znanstvenim i obrazovnim institucijama (nastavnicima i studentima), dostaviti ih Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH ili HMI-ju, koji će ih javno objaviti/uputiti nastavnicima.
6. Podržavamo razmjenu reprezentativnih uzoraka nacionalne kulture koju provodi Ministarstvo kulture i medija.

Branka Pavić Blažetin

Izvor: HINA / HMI

FOTO: Tomislav Bušljeta / HMI

Javna tribina Hrvatske samouprave Budimpešte

U organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte, Hrvatske samouprave Novog Budima i Hrvatske samouprave XII. okruga u Galeriji „Hegyvidék“ 10. studenog 2023. godine održana je javna tribina. Prisutnima su se svojim izlaganjima obratili predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić i predsjednik Hrvatske samouprave Novog Budima Dinko Šokčević.

Sudionici javne tribine i druženja

Glavna zadaća tijekom cijele godine bila je očuvanje hrvatskog identiteta, običaja, jezika, upoznavanje naše povijesti – bliške povijesti kao i one zajedničke mađarsko-hrvatske. Od ovogodišnjih programa istaknuti su: Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“, Hrvatski piknik u Gradskom parku u Budimpešti, pjesnička večer u Klubu „Fészek“ pod nazivom „Mađarski klasici na kvadratu – pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku“, sudjelovanje pečuskog Hrvatskog kazališta na kazališnom festivalu „Jelen lét“ u Nacionalnom kazalištu, u sklopu kojeg se kao solist predstavio i Stipan Đurić uz pratnju Krunoslava Agatića na harmonici, zatim XVIII. Nacionalni susret u duhu Karmela „Karmelijada“, stručno putovanje u Hrvatsku, u kvarnersku regiju, posjet predsjednika RH Zorana Milanovića, posjet Danu mladine u Gradišće, Memorijalni koncert u Glazbenoj akademiji „Liszt“ u čast Dori Pejačević u povodu 100. obljetnice njezine smrti, proslava Dana državnosti RH u organizaciji Veleposlanstva RH u Mađarskoj kući glazbe, 10. obljetnica ulaska Hrvatske u EU organizirana u predstavništvu Europske komisije u Mađarskoj u Europa Pointu.

Objavljena je važna informacija: broj se Hrvata u Budimpešti prema posljednjem popisu stanovništva iz 2022. godine povećao te se sad hrvatska samouprava može

pokrenuti u svakom okrugu Budimpešte. U skoroj budućnosti u planu su sljedeća događanja: Dobrotvorni bal u HOŠIG-u 1. prosinca, 30. obljetnica katoličke zajednice u Budimpešti 3. prosinca, nastup Akademskog zbora Ivana Gorana Kovačića 6. prosinca u Bazilici.

Predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić, govoreći o očuvanju hrvatskog jezika i identiteta, istaknuo je: „Često nas pitaju zašto je tako teško sačuvati našu jezičnu kulturu dok je tradiciju i običaje lako zavoljeti, njegovati i prenijeti u budućnost. Povezanost s domovinom jedan je od čimbenika koji je bezuvjetno bitan u našem životu, isto tako i u očuvanju identiteta jednog naroda koji živi u dijaspori. U očuvanju izvornog hrvatskog jezika i kulture iznimnu važnost ima obitelj kao mikrozajednica. Važna je škola, u našem slučaju HOŠIG kao najistaknutija kulturno-prosvjetna ustanova u Budimpešti i okolici gdje se mogu steći osnovne kompetencije. Međutim, napominjem da je od presudne važnosti da se ni nakon školovanja ili studija ne izgubi kontakt, dodir s jezikom i kulturom. Uloga vjeroispovijesti, privrženost prema vjeri u našem je hrvatskom narodu oduvijek imala osobitu ulogu. Pustimo da nas povezuje i u budućnosti.“

Događanju je prisustvovao i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić,

Predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić

koji je u svojem govoru istaknuo: „Ovo je jedan dobar običaj izvješćivanja o onome što je bilo i što će biti, siguran sam da ćemo nešto novo naučiti o našim daljnjim projektima. U Bazilici će 6. prosinca nastupiti Akademski zbor ‘Ivan Goran Kovačić’ s početkom u 19:30, nadam se da će nas Hrvata biti u velikom broju.“

U sklopu programa prisutni su mogli kušati gastronomske delicije u povodu Martinja te uživati u kulturnom programu na kojem su nastupili Hrvatska izvorna folklorna grupa i Krunoslav Agatić.

Kršul

Županijski hrvatski dan i javna tribina Hrvatske samouprave Baranjske županije

U organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije 21. listopada 2023. godine u Hrvatsko-mađarskom kulturnom centru u Semelju održan je Županijski hrvatski dan i javna tribina Hrvatske samouprave Baranjske županije. Sedmeročlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave Baranjske županije izabrano s liste Saveza Hrvata na izborima 2019. godine čine predsjednik Mišo Šarošac i zastupnice Vera Kovačević, Milica Klaić Tarađija, Đurđa Geošić Radosnai, Ružica Kovačević Ivanković, Ljubica Véber i Brigita Šandor Štivić.

Predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac pozdravio je okupljene birače, a među nazočnima poimence je pozdravio glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, predsjednika HDS-a Ivana Gugana i načelnika Semelja Józsefa Kumlija. U Baranjskoj županiji na izborima 2019. godine utemeljene su 34 hrvatske mjesne narodnosne samouprave.

Ove večeri uz javnu tribinu svečano su predana priznanja Hrvatske samouprave Baranjske županije. Nazočne je pozdravio domaćin, načelnik Semelja József Kumli, koji je istodobno i zastupnik Hrvatske samouprave Semelja.

U svojem usmenom izvješću predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac osvrnuo se na proteklo razdoblje naglasivši kako je samouprava aktivno radila, pisala prijave na natječaj, organizirala priredbe, koordinirala. Skupština Hrvatske samouprave Baranjske županije 2023. godine dosad je zasjedala sedam puta, što u svojem uredu koji joj osigurava Skupština Baranjske županije ili u Hrvatskom klubu „August Šenoa“.

Šarošac je naglasio primjernu suradnju s hrvatskim krovnim organizacijama, institucijama i medijima, samoupravama i civilnim udrugama diljem Baranje pa i dalje.

Hrvatska samouprava Baranjske županije u listopadu 2023. godine ima proračun s ukupnim prihodima i rashodima od 14 196 139 Ft. Prihode čine: ostatak od prošle godine, potpora za djelovanje, potpora po učinku (3 689 226 Ft), udio za potporu 13 samouprava, natječaj Ureda premijera i potpora HDS-a.

Dosad je u 2023. godini doneseno 106 odluka koje su vezane uz neometani rad Skupštine i organiziranje sadržaja kojima se daje potpora. Zastupnici su se prema riječima predsjednika Šarošca „trudili sudjelovati na čim više priredaba diljem županije, biti u stalnim kontaktu s aktivistima i financijski podržavati razne projekte kulturnog i vjerskog karaktera“. Posebno je

Zastupnici Hrvatske samouprave Baranjske županije

istaknuo primjernu suradnju s Hrvatskim ordinarijatom Pečuške biskupije.

U sklopu Županijskog hrvatskog dana i javne tribine Hrvatske samouprave Baranjske županije predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac uručio je Nagradu „Za baranjske Hrvate“ vlč. Gábielü Báricsu i Udruzi „Naši ljudi“. U ime udruge „Naši ljudi“ nagradu je preuzeo predsjednik Udruge Arnold Barić.

Nazočnima su se obratili predsjednik HDS-a Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan u svojem se obraćanju osvrnuo na podatke iz popisa stanovništva 2022. godine. Rekao je kako se drastično manje ljudi u Mađarskoj izjasnilo da su pripadnici manjina te kako je ogroman iskorak jedino kod Ukrajinaca i nešto kod Rusina, ali iz dobro poznatih razloga. Kad je riječ o ostalim manjinama, svagdje se osjeća pad, i to kod nekih dosta drastično. Uzeo je kao primjer Nijemce, čiji je broj sa 180 tisuća pao na 140 tisuća, te Rome, kojih ima 200 tisuća, što vjerojatno nisu realne brojke. Kako je rekao Gugan, on osobno očekivao je pad broja Hrvata, ali ne toliki. „Ako smo realni, naši su sunarodnjaci starije životne dobi. Osim toga iseljavanje je dosta veliko u nekim krajevima zbog nedostatka radnih mjesta, nije sigurno da su se mladi koji su se iselili izjasnili kao Hrvati. Ono što je zanimljivo, očekivao sam da će za nas biti povoljnije elektroničko ispunjavanje upitnika, ali statistika je pokazala kako

su se u većem omjeru izjasnili pripadnici manjina ondje gdje su bili popisivači.“

Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga u svojem je obraćanju govorio o nadolazećim lokalnim i narodnosnim izborima, koji će biti održani 9. lipnja 2024. godine. Naglasio je kako on nikad nije bio za to da se samoupravni sustav temelji na brojkama iz popisa stanovništva, ali nema boljeg i egzaktnijeg načina. Dodao je kako je na njegovu glasnogovorničku inicijativu i na inicijativu Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta odbaćen Vladin zakonski okvir da se narodnosne samouprave u mjestu mogu utemeljiti ako Mađarska akademija da mišljenje da ondje živi data zajednica i nakon toga to potvrdi skupština državne samouprave.

Prema zakonu narodnosna se samouprava može inicirati i u naselju gdje je do određenog trenutka nije bilo ako se 25 ljudi na popisu stanovništva 2022. izjasnilo da su Hrvati odnosno u naselju gdje je već djelovala ako se 20 ljudi izjasnilo da su Hrvati. Solga je rekao da, ako ćemo brojke iz popisa gledati u tom smislu, imamo mogućnost u 137 naselja u Mađarskoj inicirati utemeljenje mjesne hrvatske samouprave. „Trebalo se upisati u registar birača, sad je u registru iznad 10 000 birača. Ako tako bude, državna samouprava bit će sastavljena od 31 mandata. Ne znam hoće li biti jedna ili dvije liste, ali Savez Hrvata sigurno će imati svoju listu. To mogu reći jer svi ste vi koji ste tu u bojama Saveza zastupnici u lokalnoj i županijskoj samoupravi. U svim regijama i županijama imat ćemo županijsku samoupravu i u glavnom gradu isto tako.“

Branka Pavić Blažetin

Sjednica hrvatske županijske samouprave u Baji

U skladu s Pravilnikom o organizaciji i radu 24. listopada u županijskom Narodnosnom domu u Baji održana je redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Na poziv se odazvalo šest od sedam županijskih vijećnika, a među pozvanima na sjednici su nazočili županijska bilježnica dr. Tímea Balázs dr. Bajmóczi i podbilježnik Nikola Svirčević.

Već po običaju predsjednik Joso Šibalin podnio je izvješće o događanjima i priredbama između dviju sjednica, između ostalog o proslavi Male Gospe u Bačinu, Županijskoj berbenoj svečanosti u Čavolju, Susretu hrvatskih narodnih pjevačkih zborova u Kačmaru te Danu Hrvatskog sabora u Pečuhu. Zatim je obavijestio članove vijeća o predanim prijavama na narodnosne natječaje za 2024. godinu kod Fonda „Gábor Bethlen“: s jedne strane za Županijski susret hrvatskih učenika u Bačinu i za gostovanje Hrvatskog kazališta u Baji, a s druge za Županijsku berbenu svečanost u Gari u suradnji s Kulturnim centrom bačkih Hrvata.

U nastavku sjednice županijsko Vijeće jednoglasno je prihvatilo izmjene odluka o podupiranju Spomendana biskupa Ivana Antunovića i susreta hrvatskih crkvenih zborova u Aljmašu te Susreta hrvatskih učenika i kviza u Baji s izmjenom datuma održavanja tih priredaba. Vijeće je usvojilo i odluku o dodatnoj potpori od 60 tisuća forinti za IX. Tamburaški festival koji će se održati početkom prosinca u organizaciji Hrvatske samouprave Dušnoka. Na osnovu pristigle molbe Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata Vijeće je usvojilo odluku o podupiranju Baškutskog velikog prela za troškove or-

Predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin

kestra s iznosom od 100 tisuća forinti, a na molbu Hrvatskog vrtića 100 tisuća forinti za nabavku igračaka za razvijanje odgoja na hrvatskom jeziku. Nakon sjednice održana je javna tribina i županijski forum o popisu stanovništva 2022. godine te izborima za narodnosne samouprave 2024. godine.

S. B.

PLESNI ANSAMBL „ZORA“ OBILJEŽIO 35 GODINA PLESA

U Mohaču je 30. rujna Plesni ansambl „Zora“, koji vodi neumorni Stipa Daražac, održao cjelovečernji program kojim je obilježio 35 godina kontinuiranog rada. Zora u svojem repertoaru ima njemačke, srpske, mađarske i hrvatske plesove te plesove s Balkanskog poluotoka.

Mnogi su čestitali Zori na jubileju, među njima i gradonačelnik Mohača te članovi Hrvatske samouprave Mohača na čelu s predsjednikom Đurom Jakšićem. Jubilarni program održan je u gradskoj sportskoj dvorani, a ulaz na program bio je besplatan.

Najmlađi plesači

Cilj je Plesnog ansambla „Zora“ predstaviti plesove narodnosti koje žive u njihovu okruženju, prenijeti smisao za život i tradiciju koju su njihovi prethodnici njegovali s velikim entuzijazmom i predanošću, što je poslužilo kao dobra osnova za današnji Ophod buša, Festi-

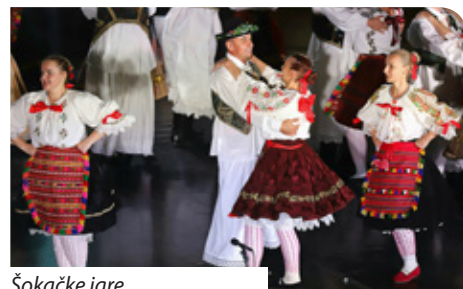
val narodnih plesova i mnoga druga događanja u Mohaču. Sve to rade u mladom, složenom i raspoloženom timu i zajednici. Cilj im je upoznati što više ljudi s ljepotom narodnih običaja i tradicije, osnažiti svijest o šarolikosti narodnosti na kojoj je izgrađen grad Mohač.

Plesna skupina osnovana je 1987. godine na tragu prijašnjih gradskih etnoskupina i folklornih ansambala. Ponajprije oživljava i scenski predstavlja plesove Hrvata, Srba i Nijemaca u Mađarskoj, ali njeguje i mađarske te prekogranične hrvatske, srpske i makedonske plesove.

Plesna skupina poznata je na mađarskim i stranim pozornicama. Tijekom svojeg postojanja ansambl je dobio razna strukovna priznanja i više puta obnavljao stručnost.

Voditelj folklornog ansambla Stipan Daražac 1998. godine odlikovan je Ordenom za zasluge Republike Mađarske, što je bilo priznanje za njegov izniman rad. Plesni ansambl trenutačno prati orkestar „Glasovi“.

Ansambl trenutačno broji 120 članova, a članovi su mladi koji studiraju i rade. Postoji

Šokačke igre

i tradicijska plesna skupina u koju može ući svatko bez obzira na dob. Svoje probe održavaju tri puta tjedno u Građanskoj kući u Ulici Korsód u pet skupina: u vrtićkoj, nižeškolskoj, početnoj i naprednoj skupini te u plesačnici.

Ako i vi želite biti član ove zajednice, plesati, pjevati ili se samo opustiti i vježbati, vi, vaš partner, prijatelji i članovi obitelji srdačno ste dobrodošli ponedjeljkom, četvrtkom i petkom navečer u Građanskoj kući u Ulici Korsód.

Ujedno, ansambl zahvaljuje svim podupirateljima koji su aktivno pomagali njihovu radu: Gradu Mohaču, Zakladi „Zora“, Junior Art Foundationu kao i srpskoj, njemačkoj i hrvatskoj samoupravi grada Mohača.

S. B. • Foto: Marianna Bergmann

X. DAN VINA I VINOGRADARA

U organizaciji Hrvatske samouprave Olasa u Olasu je 14. listopada priređen jubilarni X. Dan vina i vinogradara. Bogati programi odlikovali su dan. Blagoslovljen je obnovljeni križ krajputaš u Ulici Kossuth, služena je sveta misa na hrvatskom jeziku te je priređen bogat kulturni program u dvorani za tjelesni odgoj mjesne osnovne škole.

Svetu misu u stoljetnoj olaskoj crkvi na hrvatskom jeziku predvodio je mohački župnik Ladislav Bačmai uz domaćeg župnika Istvána Bukovicsa. Na orguljama je svirala Anica Posavac iz Šikloša, a pjevao je Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja. Okupili su se šokački Hrvati iz Olasa i njihovi prijatelji.

Nakon svete mise vjernici su iz crkve krenuli Ulicom Kossuth do obnovljenog križa krajputaša. Kako nam reče predsjednica Hrvatske samouprave Olasa Ana Rozinger, krajputaš je obnovila Hrvatska samouprava Olasa 2022. godine zahvaljujući potpori Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose. Križ su blagoslovili svećenici Ladislav Bačmai i István Bukovics.

U sportskoj dvorani čekali su nas prostrti stolovi i prekrasna dekoracija te gastronomska ponuda udruge Udruga vinara i vinogradara „Martinovo brdo“ iz Gajića, vinarije „Belward“ i vinara Balásza Borsodija. Župnik Ladislav Bačmai posvetio je i blagoslovio novo vino.

Blagoslov obnovljenog križa krajputaša

Okupili su se brojni stanovnici Olasa

Zahvala gostiju predsjednici HS Olasa Ani Rozinger

U kulturnom programu nastupili su Mješoviti pjevački zbor „Karašica – kroatika“ Matice umirovljenika iz Belog Manastira, koji vodi Aleksandra Čeliković Cvidrak. Ona je predstavila zbor i rad zbora. Nakon njih nastupio je Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, Hrvatska plesna grupa iz Birjana i KUD „Drimkol“ iz Vevčana u Makedoniji. „KUD ‘Drimkol’ gostovao je u Mohaču na poziv KUD-a ‘Mohač’“, rekao nam je vodi-

Prijatelji

telj KUD-a „Mohač“ Stipan Filaković. Iskoristili su priliku i dobru suradnju KUD-a „Mohač“ s Hrvatskom samoupravom Olasa i Udrugom „Martinovo brdo“ iz Gajića i svoje prijatelje povelili na nastup i u Olasu kad su već prošli dugi put od 900 kilometara kako bi stigli do Mohača i pokazali ljepotu makedonskog folklora, plesa i glazbe.

Branka Pavić Blažetin

Legendarna hrvatska redateljica NADA KOKOTOVIĆ gostovala u Nacionalnom kazalištu u Budimpešti

Predstava „Strah jede dušu” kölnskog kazališta „TKO” u režiji Nade Kokotović gostovala je 5. listopada 2023. na međunarodnom festivalu MITEM u Nacionalnom kazalištu u Budimpešti.

Predstava „Strah jede dušu”

Nada Kokotović rođena je u Hrvatskoj, a studirala je klasični i moderni balet te film i kazališnu režiju te filozofiju u Zagrebu. U svojoj bogatoj, svjetskoj karijeri kao redateljica i koreografkinja nije radila još jedino u Africi. Nakon povratka iz SAD-a, gdje je radila u NY City Balletu te na Off-Off Broadwayu kao i u New York State Operi, utemeljila je kazališni metažanr *koreodramu*. S umjetničkim i životnim partnerom Neđom Osmanom od 1996. godine u Kölnu vodi vlastiti Teatar „TKO” (Teatar Kokotović / Osman), u čijoj je produkciji nastala predstava „Strah jede dušu”. Kazališni komad nastao je na temelju Fassbinderova istoimenog filma iz 1974. godine te govori o ljubavi između udovice Emmi i mladog Roma Alija, ljubavi koju okolina žestoko osuđuje. U središtu je priče jedna jaka žena Emmi, koja ruši sve stereotipe te ljubavlju

kao alatom pokorava predrasude, mržnju, netrpeljivost, netoleranciju, svoje strahove i strahove okoline jer „strah jede dušu”.

Nakon predstave uslijedio je susret s publikom, koja je postavila redateljici i glumcima kazališta „TKO” zanimljiva pitanja. Iz odgovora doznali smo što je točno koreodrama te da je njezin temelj, iako je mnogi krivo poistovjećuju s plesnim teatrom, dramski tekst. Nada je prema riječima Neđe Osmana uvijek „vođena emocijom”. Na pitanje kako bira materijal na kojem će raditi Nada odgovara da treba znati da to što radite ima smisla, znati važnost prvo za vas pa i za sve druge, te se u skladu s tim treba i ponašati. Za publiku osim kazališta postoji drugi život, za nju je kazalište život, što je razlog da su njezine kazališne režije takve, bez obzira na kojem se kazališnom komadu radi. Razgovaralo se i o aktualnosti teme predstave (nacionalna netrpeljivost, netolerancija, agresija) koja je, iako nastala na temelju filma iz 1974., nažalost itekako aktualna i danas u 2023. godini. Moderator razgovora koji je posredovao između publike i umjetnika osobno je u dva navrata postavio isto pitanje: „Zvuči jako politički kad se u predstavi ističe da su stranci stanovnici drugog reda, kad ih se naziva psima. Što mislite kako će, kad do-

Nada Kokotović

đete gostovati s predstavom iz Njemačke u Mađarsku, na takvo što reagirati publika?”. Nada je odgovorila da je svaki kazališni komad politički i svaki kazališni komad veže se uz život i stvarnost. Bilo je riječi i o tome postoji li za umjetnika razlika kad stvara u različitim zemljama, na što je Nada odgovorila: „Ja mogu biti samo ja, gdje god sam, stvaram isto. Ne osjećam se zakinu. Da je to slučaj, onda bi to bio problem.”

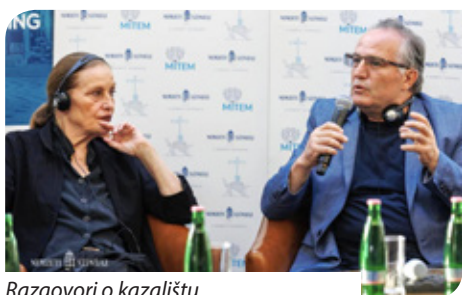
Iako se u razgovoru s publikom nije ni spomenula, ipak je ljubav u središtu priče u predstavi „Strah jede dušu”. Ljubav koja pobjeđuje stereotipe, premošćuje kulturološke razlike. „Bez ljubavi nema ničeg. Svatko treba misliti svoje, ali to ne znači da sam protiv drugog mišljenja. Vjerujem u ljude”, za kraj je dodala redateljica Nada Kokotović.

Kršul

TRENUTAK ZA PJESMU ONO ŠTO BI TI HTIO

nemaš snage,
danima nemaš snage,
kružni tokovi, mehanizam
kretanja.
možeš li proniknuti u vrhnje
slova?
svježi humci blata –
nad kojima ucrtavaš rečenice,
komade zelenila, nova značenja.
što će to biti od tvoje pognutosti?
“razdvajaš čvorove, žile, smrt”
i da li je to
ono što bi ti htio

Miroslav Mićanović

Razgovori o kazalištu

Hrvatski fenotip u slavenskim kulturama i jezicima

(A horvát fenotípus a szláv kultúrákban és nyelvekben)

U organizaciji Odsjeka za slavensku filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Loránd Eötvös” 29. rujna u okviru serije programa *Znanost je svačija – susreti sa slavenskim kulturama, književnostima i jezicima* održana je znanstvena konferencija djelatnika Odsjeka za slavensku filologiju pod naslovom *A horvát fenotípus (Hrvatski fenotip)*. Konferencija je održana u svečanoj dvorani samoupravnog ureda Željezne županije u Sambotelu, a domaćica je bila zastupnica Samouprave Željezne županije Kristina Glavanić.

Sudionici znanstvene konferencije

Odsjek svoje konferencije organizira redovito početkom akademske godine od Békéscsabe do Sambotela jer je važno da u mjestima gdje se organiziraju konferencije publika upozna razne slavenske jezike i znanstveni rad djelatnika Odsjeka i da se preko tih znanstvenih konferencija populariziraju odsječki studijski programi. Uvijek se traži i stvarna materijalna pomoć od lokalnih manjinskih samouprava.

Stoga Odsjek za slavensku filologiju zahvaljuje svim organizacijama u Zapadnom Podunavlju na njihovoj velikodušnoj financijskoj potpori skupu kao i dr. sc. Kristini Glavanić na njezinoj osobnoj intervenciji i pomoći. Posebno zahvaljuje Hrvatskoj samoupravi Željezne županije, Hrvatskoj samoupravi Sambotela, Hrvatskoj samoupravi Narde, Hrvatskoj samoupravi Petrova Sela i Udruzi koljnofskih Hrvata.

Bila je to uspješna znanstvena konferencija čija je tema bila *Hrvatski fenotip u slavenskim kulturama i jezicima*. Petnaest izlagača održalo je svoja predavanja. Fenotip je pojam koji se upotrebljava u raznim znanstvenim granama, a u posljednje vrijeme upotrebljava se i u kulturologiji i književnoj teoriji. Fenotip je pojava, a na skupu je bilo riječi o onome što je hrvatsko kao pojava, kao nešto što predstavlja hrvatski fenotip u slavenskim kulturama, književnostima, jezicima. Može to biti lik u nekom književnom tekstu, mogu biti neki izrazi u nehrvatskom jeziku – jer danas se u suvremenoj teoriji književnosti upotrebljavaju razni pristupi, pa tako i biologija i biopoetika.

Izlagачi i teme na skupu bili su: Róbert Szemán Kiss: *A horvát fenotípus a hosszú 19. századi szlovák irodalomban (Hrvatski fenotip u slovačkoj književnosti 19. stoljeća)*, Mária Bajzek Lukács: *Régi szlovén és horvát imádságos könyvek (Stari slovenski i hrvatski molitvenici)*, Krisztina Menyhárt: *Szent Balázs a bolgárrok, magyarok és horvátok népi kultúrájában (Sveti Blaž u narodnoj kulturi Bugara, Mađara i Hrvata)*, Tamás Berkes: *A szláv költői epika magyar recepciója a romantikus nacionalizmus korában (Mađarska recepcija slavenskog pjesničkog epa u doba romantičnog nacionalizma)*, Anna István: *Katasztrófa-reflexiók a közép-európai irodalmakban (Refleksije katastrofe u srednjoeuropskim književnostima)*, Tamás Tölgyesi: *Köz(ös) mondások a közép-európai nyelvekben (Poslovice u srednjoeuropskim jezicima)*, Svetlana Boral: *A horvát viták hatása a 18. századi szerb*

irodalomra (Utjecaj hrvatskih rasprava na srpsku književnost 18. stoljeća), Éva Császári: *A kétnyelvűség megnyilvánulásai Pilisszentkereszten (Odrzi dvojezičnosti u Pilisszentkeresztu)*, György Rágyanszki: *Muravidéki szlovén evangélikus agendák (Slovenske evangelističke agende iz Muravidéka)*, Jolán Mann: *A Matija Gubec-féle parasztfelkelés és Miroslav Krleža Petrica Kerempuh balladája (A horvát-szlovén parasztfelkelés 450. és Krleža születésének 130. évfordulója alkalmából) (Seljačka buna Matije Gupca i Balade Petrice Kerempuha Miroslava Krleže (U povodu 450. obljetnice Hrvatsko-slovenskog seljačkog ustanka i 130. obljetnice Krležina rođenja))*, Mária Dudás: *Deverbális verbumképzők a magyar és bolgár nyelvben (Deverbalni glagolski tvorbeni sufiksi u mađarskom i bugarskom jeziku)*, Alexander Urkom: *Fordítási perspektívák Igor Marojević Belgrádi csajok című regényének magyar nyelvű fordításában (Prevoditeljske perspektive u mađarskom prijevodu romana Beograđanke Igora Marojevića)*, Előd Dudás: *Az újító alapú standard nyelvek – szociolingvisztikai áttekintés (Standardni jezici na temelju novoštokavskog – sociolingvistički pregled)*, Mladen Pavičić: *Egy szlovén regény a koncentrációs táborokról (Slovenski roman o koncentracijskim logorima)*, István Lukács: *Új (hálózatelméleti) szempontok a Szigeti veszedelem vitatott verselésének kérdésköréhez (Novi (mrežnoteorijski) aspekti povezani s raspravom o versifikaciji epa Opsada Sigeta)*.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Kristina Glavanić

Bogatstvo...

Osamdesetih godina 20. stoljeća: Kertai Rudolfné (Margit Hrnscárović), Mária Pivarcsek i Éva Drobilits u Senandriji

Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje u Stolnom Biogradu

Hrvatska samouprava Stolnog Biograda u suradnji sa Zapovjedništvom multinacionalne divizije za Srednju Europu 17. studenoga 2023. treći je put obilježila Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. I ove se godine događaj obilježio polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod središnjeg križa vojnog groblja u Stolnom Biogradu te svetom misom u gradskoj stolnoj crkvi.

Obilježen Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje

Koncelebrirano misno slavlje predvodio je vojni kapelan Ivan Blaževac uz biskupa iz Stolnog Biograda Antala Spányija. Glavni župnik pozdravio je veleposlanika RH u Mađarskoj Mladena Andrića, visoke hrvatske i mađarske vojskovođe te dogradonačelnika Zsolta Lehnera. Prisjetio se prvih vukovarskih žrtava rata te poručio kako je naša dužnost sjećati se svih onih koji su postali žrtve ratova.

Vojni kapelan Ivan Blaževac predvodio je misu na hrvatskom i engleskom jeziku te istaknuo: „U ratnim devedesetim godinama prošlog stoljeća Hrvati su proživjeli jedan od najtežih trenutaka u svojoj povijesti. Neprijatelj nam je htio otet i izbrisati sve

što nam je sveto. Ali nada, molitva, hrabri ljudi i Božja pomoć to su spriječili. Danas se vode dva velika rata – jedan u Ukrajini, drugi u Izraelu. Kao i na primjeru vukovarskih branitelja, sposobnost međunarodne suradnje i zajedničkog djelovanja mora dati jasan i nedvosmislen odgovor, naše su vojske obučene i sposobne osigurati mir i sigurnost naših europskih građana. Neka nam Gospodin da mudrosti i snage da zaštitimo svoje europske građane kao što su to učinili branitelji Vukovara i Škabrnje za nas.“ Bila je to najrazornija i najduža bitka u tadašnjoj Europi, a Vukovar je bio prvi veći europski grad koji je potpuno razoren na-

Središnji križ vojnog groblja u Stolnom Biogradu

Kapelan Ivan Blaževac uz biskupa iz Stolnog Biograda Antala Spányija

kon Drugog svjetskog rata. Grad je pao 18. studenog 1991. Ubijene su stotine vojnika i civila, a najmanje 31 000 civila deportirano je iz grada i okolnih područja. Vukovar se mirno vratio Hrvatskoj 1998. godine. *Kršul*

Domoljubna svečanost: Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu 17. studenoga svečano je obilježen Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje.

Priredjen je prigodni domoljubni program u kojemu je sudjelovala i Zajednica povratnika Osječko-baranjske županije s multimedijском izložbom „Mirna reintegracija i pravo na dom“. Autori su izložbe Branko Pek i Ana Holjevac Tuković, a recenzent Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

Nazočnima su se obratili zamjenica ravnateljice Rita Magyar i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. Posebno je emotivan bio nastup školske djece koja su prepunu dvoranu oduševila izvođenjem pjesama „Jedna je Hrvatska“ i „Lijepa li si“. Nastavnice Marta Rohonczy-Sándorka i Mirjana Murinyi uvježbale su djecu koja su sudjelovala u programu.

Prikazan je i dokumentarni film o progonstvu hrvatskih građana tijekom Domovinskog rata i povratku nakon završetka mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja. Nazočnima se obratio i autor izložbe

Obilježen Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje

Branko Pek te je školskoj knjižnici darovao knjige „Mirna reintegracija – pobjeda razumom“ i „Pravo na dom“, čiji je ujedno autor i urednik. Izvor: www.herojiosijeka.hr

NAKOVIČEVO NATICANJE

Osnovna škola i čuvarnica „Mihovil Naković“ u Koljnofu i ove je godine 18. listopada priredila **NAKOVIČEVO NATICANJE U LIPOM GOVORU**. Pomalo su promijenili uvjete sudjelovanja u odnosu na prošlu školsku godinu.

Najbolji natjecatelji s članovima ocjenjivačkih sudova

Niži razredi natjecali su se interpretacijom pjesme, a viši razredi proznim tekstom (5. i 6. razred maksimalno 10-12 redova, 7. i 8. razred maksimalno 18-20 redova) na temu „Godišnja doba“. Rekla nam je tako ravnateljica škole Agica Sárközi. Iz svake kategorije škole su mogle na natjecanje povesti maksimalno tri učenika. Na natjecanje se prijavilo 70-ak učenika iz raznih naselja u Gradišću gdje se odvija nastava hrvatskog jezika i književnosti.

Ravnateljica škole Agica Sárközi sa svojim učenicima koji su priredili prigodan program

Dva stručna ocjenjivačka suda ocijenila su natjecatelje. Članovi su bili: umirovljeni ravnatelj vukovinske škole Krešimir Matašin, bivša doravnateljica koljnofske škole Tereza Danijel Kolonović, bivša ravnateljica undanske škole Marija Fülöp-Huljev, bivši predsjednik HDS-a i počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži Mijo Karagić, glavni urednik Hrvatskih novina Petar Tyran, umirovljeni direktor velikoborištofske škole Štefan Zvonarić.

Najbolja u svojoj kategoriji

Najbolja u svojoj kategoriji

NAGRAĐENI

1. KATEGORIJA (1. i 2. razred)

1. mjesto: **Dóra Mersich**, 1. razred (Hrvatski Židan)
2. mjesto: **Anna Varga**, 1. razred (Koljnof)
3. mjesto: **Lili Horváth Limbeck** (Bizonja)

Posebna nagrada:

Csege Horváth, 2. razred (Koljnof)

2. KATEGORIJA (3. i 4. razred)

1. mjesto: **Lana Harangozó** (Petrovo Selo)
2. mjesto: **Kata Pataki** (Gornji Četar)
3. mjesto: **Magdaléna Kovács** (Hrvatski Židan)

Posebna nagrada:

Barnabás Tóth (Sambotel)

3. KATEGORIJA (5. i 6. razred)

1. mjesto: **Flórián Kovács**, 6. razred (Hrvatski Židan)
2. mjesto: **Nadine Begovits** (Koljnof)
3. mjesto: **Antonija Kohuth** (Petrovo Selo)

Posebna nagrada:

Eszmeralda Demeter (Sambotel)

4. KATEGORIJA (7. i 8. razred)

1. mjesto: **Helga Skrapits** (Petrovo Selo)
2. mjesto: **Fruzsina Ráduly-Preiner**, 8. razred (Koljnof)
3. mjesto: **Anna Farkas** (Horpač)

Posebna nagrada:

Molli Horváth, 8. razred (Koljnof)

Najbolja u svojoj kategoriji

Istoga dana u Osnovnoj školi i čuvarnici „Mihovil Naković“ ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Žanet Vörös za nastavnike je moderirala okrugli stol o predmetu Narodopis jer, kako doznaje Hrvatski glasnik, u tijeku je sastavljanje novog pomoćnog materijala: radne bilježnice za poučavanje narodopisa.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Petar Tyran

Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“ u Šeljinu

U šeljinskoj Osnovnoj školi „Géza Kiss“ 8. studenog održano je tradicionalno Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“. Natjecanje je svojedobno, prije gotovo tri desetljeća, inicirala Osnovna škola Martinci, koja danas djeluje kao podružnica šeljinske škole. Organizatori su poziv poslali svim osnovnim školama u Baranji i Podravini. Odazvalo se četrdesetak učenika sa svojim nastavnicama (38 učenika i deset pratitelja). Zadatak je bio interpretirati pjesmu po vlastitom izboru. Natjecanje se odvijalo u četirima kategorijama: 1. i 2. razred, 3. i 4. razred, 5. i 6. razred, 7. i 8. razred.

Nagrađeni u kategoriji 1. i 2. razreda

Nagrađeni u kategoriji 3. i 4. razreda

Ravnatelj šeljinske škole Robert Ronta pozdravio je kolege i učenike iz Starina, Šeljina, Martinaca, Mohača, Salante, Lukovišća i Šikloša. Učenike je vrednovao tročlani ocjenjivački sud pedagoga iz prijateljske OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića iz Grubišnog Polja na čelu s ravnateljicom Snježanom Šeliš. Osim nje članice ocjenjivačkog povjerenstva bile su pedagoginja Rajka Dražić Lužanić i logopedkinja Martina Cenger.

Nagrađeni u kategoriji 5. i 6. razreda

Nagrađeni u kategoriji 7. i 8. razreda

Ravnateljica Snježana Šeliš pozdravila je u ime svih učenika i učitelja svoje škole sve nazočne izrazivši radost što već četvrtu godinu zaredom mogu sudjelovati na natjecanju u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“ kao članovi ocjenjivačkog suda. „Uvijek nam je jednako teško ocijeniti ove izvrsne interpretacije, teško nam je donijeti odluke. I danas ste pokazali znanje i umijeće svi vi koji ste ovdje kazivali stihove. Njeguujete hrvatski jezik i dosta ste truda morali uložiti, pogotovo najveći učenici, iz 7. i 8. razreda, kako biste naučili teške i duge pjesme s teškim riječima. Čestitam i vašim mentorima na trudu. Ne zaboravite, svi ste vi pobjednici već i svojim dolaskom na natjecanje!“

Spomenimo kako su u trima kategorijama prvo mjesto osvojili učenici lukoviške osnovne škole sa svojom nastavnicom Biserkom Kolarić Brantner: u kategoriji 7. i 8. razreda Kristóf Ignác, u kategoriji 3. i 4. razreda Diána Németh, u kategoriji 1. i 2. razreda Csenge Bogdán. Prvo mjesto u kategoriji 5. i 6. razreda osvojila je učenica Radmila Radosnai iz Harkanja. Nju je pripremila njezina baka Đurđa Geošić Radosnai.

Branka Pavić Blažetin

KATEGORIJA 1. I 2. RAZREDA

(natjecalo se 11 učenika)

1. mjesto:

Csenge Bogdán, 2. r., OŠ Lukovišće
Jadranka Čunčić Bandić: „Razmažena tratinčica“

2. mjesto:

Bence Dominik Kiss, 2. r., OŠ Martinci
Grigor Vitez: „Kako živi Antuntun“

3. mjesto:

Zsófia Csillag, 1. r., OŠ Šeljin
Dea Volarić: „Brat“

KATEGORIJA 3. I 4. RAZREDA

(natjecalo se 13 učenika)

1. mjesto:

Diána Németh, 4. r., OŠ Lukovišće
Đuro Šimara Pužarov: „Sjajna igra“

2. mjesto:

Zlatan Ádám, 3. r., OŠ Salanta
Dragutin Tadijanović: „Tužibaba Reza“

3. mjesto:

Kristóf Bodonyi, 4. r., OŠ Šeljin
„Kad narastem bit ću...“

KATEGORIJA 5. I 6. RAZREDA

(natjecalo se osam učenika)

1. mjesto:

Radmila Radosnai, 6. r., OŠ Harkanj
Ratko Zvrko: „Moja baka“

2. mjesto:

Ferenc Bodonyi, 6. r., OŠ Šeljin
Gustav Krklec: „Ludi dan“

3. mjesto:

Viktória Pál, 5. r., OŠ Mohač
Grigor Vitez: „Mjesečeva priča“

KATEGORIJA 7. I 8. RAZREDA

(natjecalo se šest učenika)

1. mjesto:

Kristóf Ignác, 7. r., OŠ Lukovišće
Josip Gujaš Džuretin: „Podravini“

2. mjesto:

Richárd Lőrincz, 8. r., OŠ Šeljin
Josip Gujaš Džuretin: „Stojim pred vama“

3. mjesto:

Hermína Kanász, 7. r., OŠ Šeljin
Dragutin Tadijanović:
„Balada iz predgrađa“

DOŠAŠĆE

Došašće je vrijeme iščekivanja, budnosti, vrijeme pripreme za Božić i traje četiri tjedna. Upravo te četiri nedjelje prije Božića simboliziraju svijeće na adventskom vijencu. Prve nedjelje, 2. prosinca, pali se prva svijeća i tako redom do Božića gore sve četiri. Prva svijeća zove se prorokova svijeća, druga betlehem-ska, treća pastirska, a posljednja svijeća anđela. Postupno paljenje svijeća znak je približavanja Božića. Adventski vijenac simbol je čovjekove borbe protiv životnoga mraka. Ta je borba puna nade jer ukrašeni adventski vijenac označava pobjedu Krista Gospodina: Isusov Križ i Uskrsnuće. Plete se od zimzelenih grančica tako da nema početka ni kraja, što označuje vječnost. Bor i božikovina u vijencu simboliziraju besmrtnost, lovor označava pobjedu nad grijehom i patnjom, a cedar snagu i izlječenje od svih bolesti. Često je u vijencu i grančica ružmarina jer je ona prema legendi čuvala Djevicu Mariju na njezinu putu u Egipat. U vrijeme došašća služe se rane jutarnje svete mise zornice.

One simboliziraju budnost kršćana u vrijeme pripreme za Božić. Hrvatske adventske pjesme imaju marijansko obilježje, a pjevaju se i na zornicama. Neke od poznatijih su: „Padaj s neba“, „Zlatnih krila“, „O Marijo, ti sjajna zornice“, „Poslan bi anđeo Gabriel“.

STIŽE I SVETI NIKOLA

U vrijeme došašća slavi se i dan sv. Nikole, odnosno „Nikolijne“. Tad se djeca darivaju po uzoru na sv. Nikolu biskupa, koji je prema legendi noću potajno kroz prozor donosio darove siromašnim ljudima. Sv. Nikolu prate anđeli i krampus, ovisno o tome je li riječ o dobroj ili zločestoj djeci. Zločesta djeca od krampusa dobivaju šibu koja je obično zlatne boje. Djeca čiste svoje čizmice i stavljaju ih u prozore prije spavanja, noć prije dana sv. Nikole. Ujutro, kad se probude, dočekaju ih čizmice pune poklona.

SVETI NIKOLA KUCA NA VRATA

Stigao nam je prosinac, mjesec u kojem dolazi naš najomiljeniji svetac – sveti Nikola. Ne zaboravite očistiti čizmice i cipelice uoči 6. prosinca! A kako bi vrijeme brže prošlo, riješite ovu zimsku osmosmjerku.

Pronađite sljedeće riječi u osmosmjerki:

BOR, BOŽIĆ, BUNDA, ČOKOLADA, DAROVI, GRUDE, INJE, KAPA, KAPUT, KLIZALJKE, LED, LOPTA, LUTKA, LUTKA, PAHULJICA, SAONICE, SNJGOVIĆ, ŠAL, ZIMA.

Č	T	T	E	I	K	A	P	A
Ć	O	NJ	U	L	T	H	A	E
I	I	K	A	P	E	N	H	K
Ž	I	V	O	R	A	D	U	LJ
O	G	L	O	L	O	K	LJ	A
B	R	R	U	G	A	M	I	Z
L	U	Ć	O	T	E	D	C	I
A	D	N	U	B	K	NJ	A	L
Š	E	C	I	N	O	A	S	K

Pomurski jesenski književni dani SPOMENDAN STIPANA BLAŽETINA

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ od samih početaka svojega djelovanja priređuje Pomurske jesenske književne dane, a nakon utemeljenja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ veći dio organizacije preuzela je nova ustanova. Budući da se dani vežu uz rođendan pjesnika, učitelja, bivšeg ravnatelja, društvenog djelatnika Stipana Blažetina, među programima dana svake je godine i prisjećanje na pjesnika te se neka natjecanja odnose na njegovo stvaralaštvo. U Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ 28. studenoga održan je Spomen-program Stipana Blažetina, kviz za pomorsku djecu pod naslovom „Tko je bio Stipan Blažetin“, dodijeljena su priznanja i nagrade najboljima na natječaju Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ pod naslovom „Lepe naše sinokoše“.

Dobitnice priznanja Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“

Učiteljica hrvatskoga jezika Katica Lukač Brodač

Polaganje vijenaca

Pomurski jesenski književni dani od 2002. godine priređuju se u spomen Stipanu Blažetinu – pjesniku, pedagogu i društvenom djelatniku Hrvata u Mađarskoj. Središnja svečanost uvijek se održava u mjesnoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“, u kojoj je i on radio gotovo 40 godina. Kako bi se i učenici upoznali s njegovim životnim djelom, učiteljice hrvatskoga jezika Katica Lukač Brodač i Zorica Prosenjak Matola pripremaju za njih kviz „Tko je bio Stipan Blažetin“ te se uz mentorstvo istih učiteljica učenici pripremaju sa svečanim spomen-programom na kojem se prisjećaju pjesnika čitanjem njegovih pjesama. Ove su godine u programu sudjelovali učenici 7. razreda. Nakon svečanog programa

uz sviranje školskih tamburaša položeni su vijenci ispred spomen-ploče Stipanu Blažetinu. Na kraju programa nagrađeni su sudionici kviza, dodijeljene su nagrade natječaja „Lepe naše sinokoše“ odnosno priznanja istaknutim učenicima 8. razreda u učenju hrvatskog jezika i njegovanju hrvatske kulture. Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ 2012. godine utemeljila je priznanje za marljiv i ustrajan rad u učenju hrvatskoga jezika i njegovanju kulture. Priznanje svake godine dodjeljuje učenicima osmog razreda serdahelske škole, a dobivaju je učenici koji tijekom osam godina ostvaruju najbolje rezultate u učenju hrvatskoga jezika, sudjeluju na raznim hrvatskim programima, natjecanjima, poma-

Okupljeni učenici

žu radu hrvatske samouprave. Odlukom Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ u 2023. godini priznanje je uručeno učenicima Lauri Macek i Bianki Takač.

Beta

Peti Susret pjesnika u Posavini 2023.

Ogranak Matice hrvatske u Orašju i Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne ove su godine peti put organizirali Susret pjesnika u Posavini. Manifestacija je održana 20. listopada 2023. u Hotelu Navis u Orašju, a tradicionalno se organizira u povodu Dana grada Orašja, koji se slavi 23. listopada. Naglašeno je kako su susreti pjesnika s dviju strana rijeke – koja spaja, ne razdvaja – važni za sve književnike, za pjesnike i za sve koji vole pisanu riječ. To je prilika da se ljudi upoznaju, druže, razmijene misli, ideje i upoznaju stvaralaštvo drugih.

Sudionici petog Susreta pjesnika u Posavini

U međunarodnom programu ove su godine sudjelovali su sljedeći pjesnici: Ljerka Mikić, Josipa Gogić, Mato Nedić, Joso Živković, Hrvoje Barbir, Anto Marinčić, Ivan Baković, Mirko Čurić, Stjepan Blažetin i Siniša Matasović.

Desetak pjesnika iz Mađarske, Hrvatske te Bosne i Hercegovine našlo je svoje mjesto i u knjizi koju je izdala Matica hrvatska iz Orašja pod naslovom „5. susret pjesnika u Posavini 2023.“. Urednik izdanja Marko Matolić na 80-ak stranica donosi, uz uvodnu riječ predsjednika Matice hrvatske Orašje mr. sc. Željka Vukića, autobiografije pjesnika i od svakog od njih dvije do tri pjesme. Riječ je o sljedećim pjesnicima: Zoran Jurišić, Ljerka Mikić, Josipa Gogić, Mato Nedić, Joso Živković – Soja, Hrvoje Barbir, Anto Marinčić, Ivan Baković, Mirko Čurić, Stjepan Blažetin i Siniša Matasović.

Ove je godine na poziv organizatora u Orašje prvi put stigao Stjepan Blažetin, pjesnik iz Mađarske, iz grada Pečuha. Stjepan

Blažetin piše na hrvatskom jeziku te prevodi na hrvatski i na mađarski jezik, objavljuje u Mađarskoj i u Republici Hrvatskoj. „Ljudi kažu da je književnost negdje na marginama. Uvijek je bila na marginama, priznali mi to ili ne. Književnost nema snagu promijeniti svijet da bude bolji, ali upo jedinim trenucima jedna pjesma može značiti puno toga za jednoga čovjeka. I to je sasvim dovoljno“, kazao je Blažetin čitajući sugestivno svoje stihove.

Ivan Baković, predsjednik Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne, od početaka dolazi na Susret pjesnika u Posavini. „Kad kažete nekome da prijeđe 800 kilometara da pročita svoje dvije pjesme, onda to zvuči čudno, ali nije riječ samo o tome. Mi smo došli ovamo ovim ljudima, obnavljamo susrete, uspostavljamo nove veze, stare produbljujemo i surađujemo na dobrobit hrvatske kulture, ponajprije književnosti, jer to i jest zadaća Društva hrvatskih književnika

– očuvanje hrvatskog jezika i kulture. Ovakvi susreti ispunjavaju tu našu temeljnu misiju da dođemo i nešto svoje pročitamo, da se izvučemo iz sive svakodnevice i poslušamo što to mi zapravo pišemo. Jer na kraju krajeva, sve je ono što mi pišemo besmisleno ako nitko ne čita“, kazao je Baković. Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne u Posavini ima svoja tri člana, a to su Ljerka Mikić, Mato Nedić i Joso Živković – Soja. Ukupno ima 160 živih i 62 pokojna člana koji su djelovali u ovoj kulturi i ovom narodu. „Osim toga imamo svoje članove i diljem svijeta i preko njih provodimo svoju misiju – očuvanje hrvatskog jezika i kulture“, ustvrdio je predsjednik Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne Ivan Baković.

„U Orašju smo okupili virtuoze riječi, a susret pjesnika u napačenoj plavnoj ravnici rijeke Save govori o postojanosti stvarne želje za kulturnim potrebama ovoga kraja. Povijesno uništavana gotovo do temelja ova se ravnicu uvijek izdizala iz blata i pepela i rađala uvijek nove vrijednosti – od crkava, samostana, pučkih škola i do svega onoga što život znači. U tome je kolažu važna sastavnica i pisana riječ, koja je bogata u Posavini. Pjesme na ovome susretu gode našoj duši i ukazuju na ljepotu življenja jer poezija je svojom magijom vrhunac uporabe jezika“, istaknuo je predsjednik ogranka Matice hrvatske Orašje Željko Vukić. Predsjednik Skupštine Županije Posavske Blaž Župarić uputio je čestitke na organizaciji susreta pjesnika smatrajući iznimno važnim kulturni život u svakoj sredini i birane umjetničke sadržaje koji podižu kvalitetu življenja, a Županija Posavska upravo je prepoznatljiva po toj umjetničkoj niti, naglasio je Župarić.

Moderatorica večeri bila je Magdalena Mišković, a prekrasan glazbeni dio večeri potpisuju Matea Mišković i Tea Dominković. Potporu ovom događanju dali su Grad Orašje, Vlada Županije Posavske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne. Napomenimo kako je jedan od motora događanja i bivši predsjednik MH Orašje Vidan Janjić.

Branka Pavić Blažetin

Pjesnici i brojna publika

KOLJNOF – Učenici 6., 7., i 8. razreda koljnofske Osnovne škole i čuvarnice „Mihovil Naković“ 25. i 26. listopada bili su na dvodnevnom izletu u Hrvatskoj. Prvog dana izleta posjetili su dvorac obitelji Drašković u Trakošćanu te razgledali interaktivni Muzej krapinskih neandertalaca u Krapini pa proveli sat vremena u „hrvatskom glavnom gradu hodočasnika“, u Mariji Bistrici. Učenici su prenoćili u ugodnim drvenim kućicama Ekoparka u Krašogradu blizu Zagreba. Nacionalni park „Plitvička jezera“, koji je najstariji i najpoznatiji nacionalni park Hrvatske i glavna tema na satovima hrvatskog narodopisa, bio je prekrasan u šarenom jesenskom ruhu i suncu, pružajući i ovaj put nezaboravan doživljaj Koljnofcima.

BPB

POSJET UČITELJA IZ DRAŠKOVCA

Učitelji i djelatnici iz Osnovne škole Draškovec, smještene u Međimurskoj županiji, 13. listopada 2023. godine posjetili su grad Pečuh. Taj izlet proizlazi iz njihova godišnjeg kurikula u kojem je naglašena suradnja s Hrvatima u Mađarskoj. Dvadesetak učitelja i djelatnika pod vodstvom ravnateljice Margit Mirić, koja je podrijetlom iz Serdahela, otputovali su u Pečuh te su tijekom jednodnevnog boravka posjetili nekoliko važnih hrvatskih institucija: Hrvatsko kazalište u Pečuhu, Ured Hrvatske državne samouprave, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Hrvatski pedagoški i metodički centar, Collegium Croaticum te Ured glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu.

U uredu Hrvatskog i metodičkog centra ravnateljica Zsanett Vörös upoznala ih je s radom Centra i stanjem hrvatske nastave u narodnosnim školama te su imali priliku razmijeniti iskustva povezana s odgojem i obrazovanjem.

U Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj

U Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj pozdravio ih je ravnatelj dr. sc. Stjepan Blažetin te ih upoznao s djelatnošću Zavoda i održao im predavanje o Hrvatima u Pečuhu.

Osim toga učitelji su imali slobodno vrijeme za šetnju gradom i upoznavanje s njegovim posebnostima i znamenitostima prije povratka u Draškovec, doznaje Hrvatski glasnik.

BPB

MOHAČ – Dana 9. studenog predsjednik i zastupnici Hrvatske samouprave Mohača nakon „otvorenog sata“ hrvatskog jezika predali su Gimnaziji „Károly Kisfaludy“ u Mohaču deset primjeraka dvojezičnih rječnika (pet hrvatsko-mađarskih i pet mađarsko-hrvatskih) za potrebe učenika koji uče hrvatski jezik. Hrvatski jezik uči znatan broj učenika koji postižu lijepe rezultate. Hrvatski jezik uči se u satnici stranog jezika, dakle tri sata tjedno. Hrvatska samouprava grada Mohača kontinuirano podupire programe koji doprinose kvaliteti nastave. Na predaji su sudjelovali ravnateljica Gimnazije „Károly Kisfaludy“ Gabriella Feth Hahner, dr. sc. Marija Prakatúr, koja predaje hrvatski jezik u toj gimnaziji, predsjednik Hrvatske samouprave grada Mohača Đuro Jakšić te zastupnici u samoupravi Mirjana Bószné Tamási i Vjekoslav Filaković.

BPB